

DRAMATURGIA RUSĂ ȘI SOVIETICĂ PE SCENELE NOASTRE

TEATRUL NAȚIONAL
DIN CRAIOVA

VIFORNIȚA

de Leonid Leonov

Regia : GEORGETA TOMESCU.
Scenografia : V. PENIȘOARĂ-STEGARU.
Versiunea românească : TATIANA NICOLESCU.

Distribuția : CONSTANTIN SASSU (Stepan Sirovarov) ; MARIA CIOCHINĂ-GOANȚĂ (Katerina) ; REMUS MĂRGINEANU (Porfiri) ; MIHAELA ARSENESCU (Zoia) ; MARINA BAȘTA (Marfa Kasianovna) ; RODICA RADU (Lizaveta) ; ANCA LEDUNCA (Zina) ; MIHAI CONSTANTINESCU (Lopotuhin) ; ILEANA SANDU (Vallea) ; VASILE COSMA (Sarpion Tiotkin) ; VALERIU DOGARU (Ivan Tiotkin) ; DAN WERNER (Serioja) ; CONSTANTIN FUGAȘIN (Madali) ; EMIL BOROGHINĂ (Mișka Iavoronkov) ; IANCU GOANȚĂ (Potașov).

Sus, Marina Bașta și Iancu Goanță.
Jos, Constantin Fugașin și Mihaela Arsenescu

Omăgiind șazeci de ani de la Marea Revoluție Socialistă din Octombrie, Teatrul Național din Craiova a reprogramat un spectacol din repertoriul său permanent, a cărui premieră a avut loc cu două stagioni în urmă, un spectacol de prestigiu pentru acest colectiv : *Vifornița* de Leonid Leonov.

Admirabilul scriitor sovietic, binecunoscut în lume, pe care exegeții nu șovăie să-l așeze pe o cale care pornește de la Dostoievski, este cunoscut la noi mai ales prin romanele *Pădurea rusă* și *Bursucii*, dar și printr-un șir de nuvele, precum și prin piesele sale, reprezentate de-a lungul anilor : *Caleașca de aur*, *Un om obișnuit*, *Invasia*. Aceasta din urmă, într-un fel, continuatoare a *Viforniței*, a fost scrisă în primele zile ale războiului de

apărare. *Vifornița* a fost reprezentată, pentru întâia dată, cum știm, în anii treizeci și opt și a avut un destin încercat, fiind reluată pe scenele sovietice abia peste un sfert de veac. La noi, s-a reprezentat inexplicabil de puțin, doar scenele din Pitești și din Craiova au ales-o, deși, în paranteză fie spus, cel mai bine s-ar fi potrivit primei scene bucureștene, căreia această alegere i-ar fi făcut — și, la urma urmei, i-ar face — cinste. *Vifornița*, ca orice operă cu adevărat valoroasă, își păstrează nealterate, peste timp, virtuțile, mesajul ei de fierbinte dragoste de patrie fiind mai actual ca oricând. O lume larg-cuprinzătoare animă piesa, toate generațiile și toate categoriile sociale își dau întâlnire în scenă; avem de-a face cu oameni care au înfăptuit revoluția, care au trecut prin focul ei, cu oameni care au profitat de pe urma schimbărilor revoluționare, cu tineri care s-au născut în anii războiului civil și au crescut în vîltoarea primelor decenii ale orînduirii sovietice, păstrînd, vie, flacăra idealurilor revoluționare sau, dimpotrivă, alegînd un ideal meschin; avem de-a face cu o încrucișare de destine diverse, orînduite după o perfectă știință a „punerii în pagină” și cu o impresionantă putere evocatoare; existențe ieșite din obișnuit, fiecare purtătoare a unei drame, caractere net distincte, arzînd dogoritor, trăind intens, chiar și în noaptea de reverie și reflecție a Anului nou. Sau, poate, tocmai în noaptea bilanțurilor morale, în noaptea scrutării severe a zilelor și lunilor și anilor care au trecut și care au lăsat în sufletele lor neliniștite urme atât de adînci...

Pe scena craioveană, spectacolul regizat de Georgeta Tomescu se desfășoară, aproape constant, la o tensiune înaltă. În decorul lui V. Penișoară-Stegaru, evocînd o casă veche, cu uși scrîșnitoare și mobile uscate, parcă trosnind, trăiesc de-a valma, întretîindu-se, împiedicîndu-se unele de altele, personajele piesei, înfiorate de vifornița răvășitoare de afară; viforniță care mătură, a lungă tot ce nu e sănătos, viforniță care animă, biciuie înviorător, pe cei plini de viață.

Pe fondul acestei atmosfere, a cărei valoare de simbol regizoarea o sugerează cu pătrundere, se proiectează destinele fraților Sirovarov. Ei, Stepan și Porfiri, sînt purtătorii unei copleșitoare încărcături dramatice. Două destine diferite, chiar opuse, două ipostaze ale unei atitudini hotărîtoare, ale unui raport care constituie cheia întregii piese: individul și societatea, cetățeanul și patria, insul și poporul căruia îi aparține.

Leonid Leonov a căutat să răspundă unei întrebări fundamentale, pe care dintotdeauna și pretutindenți viața o pune: „ce se întîmplă cu un om al cărui destin vine în contradicție cu cel al poporului său, ce se întîmplă cu un om în momentul în care se

produce o ruptură, un conflict între el și patria sa, între el și poporul său?” Am citat din Leonid Leonov. Analiza profundă, zguduitoare, a destinelor celor doi frați conduce la concluzia tragismului dezdărdăcinării. Pe de o parte, Stepan, individul oportunista, fals, carierist, pe care Constantin Sassu, acest admirabil actor, din ce în ce mai sigur pe arta sa, l-a înfățișat, cu nuanțe și fină gradare, în toată ticăloșia sa, demagog abil, ipocrit greu de descifrat, capabil de orice jocrnicie, ucigaș, în cele din urmă, individ înstrăinat de ai săi, înstrăinat de revoluție, înstrăinat de patrie, al cărui unic și jalnic țel este să fugă peste hotare.

Pe de altă parte, Porfiri, celălalt frate, plecat din Rusia îndată după revoluție, pribeg prin lume, acum întors să moară în patrie, bătrîn și infirm, după ce și-a răscum-părat vina luptînd în Spania, chinut de remușcări și de dor. Remus Mărgineanu îl interpretează sobru, strania apariție a acestui om sfîrșind neliniște, cu muțenia lui îndurerată. Are mișcările încete și nesigure, pare să respire prin toți porii aerul de acasă, tăcerea lui prelungă seamănă spaima, privirea nedezlipită de pe chipul lui Stepan e sfredelitoare, acuzatoare. Scena cea mai densă, cea mai profund dramatică, scena confruntării celor doi, e cea mai izbutită din întreg spectacolul, după cum se și evencea să fie. Sigur, numai simplificînd ajungem la această idee fundamentală a piesei, sensurile ei fiind mult nuanțate, ideea atașamentului față de patrie, față de revoluție, însoțindu-se cu ideea demnității umane, a iubirii generoase, a purității morale, a sănătății spirituale. În această direcție, merită a fi subliniate aparițiile explozive, tonifiante, ale lui Vasile Cosma și Valeriu Dogaru, în rolurile celor doi colhoznici, interpretarea viguroasă a Rodicăi Radu, Lizaveta, interpretarea minuțios elaborată a personajului Marfa Kasianovna, de către Marina Bașta, măreția sobră a lui Mihai Constantinescu, în tragicul personaj Lopotuhin, tinerețea avîntată a Ilenei Sandu, a lui Constantin Fugașin și a Mihaelei Arsenescu, caldă umanitate a lui Potașov, interpretat de Iancu Goanță, cărora li se alătură Maria Ciochină-Goanță, Anca Ledunca, Dan Werner, Emil Boroghină, interpreți ai unor roluri cu o mare încărcătură dramatică. Este un spectacol prestigios pentru teatrul craiovean, un spectacol cu o piesă admirabilă, cutremurătoare, adînc emoționantă, un spectacol dens și zguduitor, de profundă umanitate, cu direcții limpezi, cu soluții regizorale sobre, reținute, dar și cu unele momente de cădere în monotonie și în răceală, cînd nervii interpreților slăbesc și reprezentația își pierde suflul.

Virgil Munteanu